

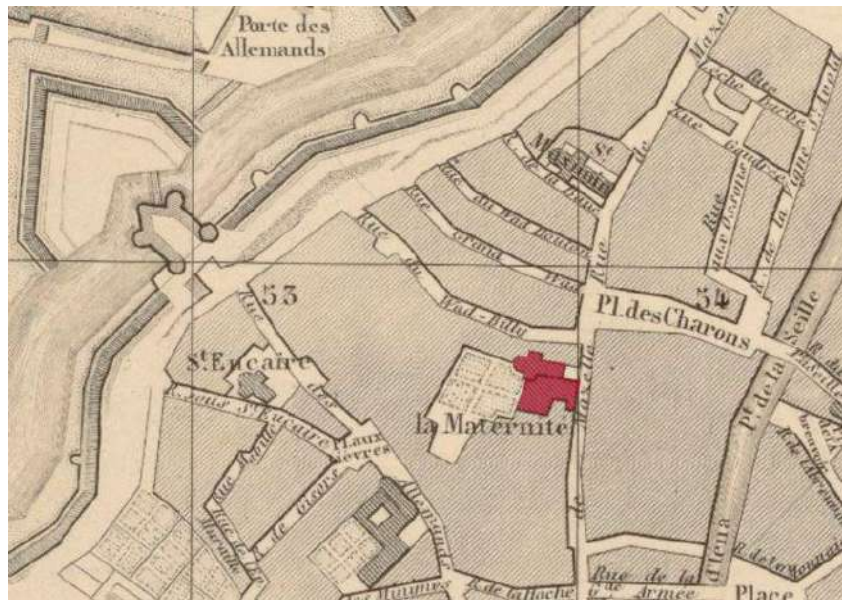
2. Sœurs de la Charité Maternelle

In 1804 werd te Metz, Grand Est^{FR}, door Étienne Pierre Morlanne² (1772-1862), chirurgijn/verloskundige, de *Société des Filles de la Charité Maternelle* opgericht. Het was een vereniging van vroedvrouwen om hulp te bieden aan behoeftige vrouwen die moesten bevallen en om hun kinderen te vaccineren³.

Aanvankelijk (1801-1811) werkte Étienne Pierre Morlanne te Metz in de kloosterkerk *Saint-Vincent*, die tot landloper kolonie was omgevormd. Vervolgens werd het moederhuis overgebracht naar het voormalige *Trinitaires*-klooster en stichtte Étienne Pierre Morlanne een gezondheids- en moederhuis in het voormalige *Visitation*-klooster in de *rue de Mazelle*. De instelling werd officieel door de staat erkend in 1814 en door de Kerk in 1822.

Hij kreeg al snel kritiek van bourgeoisdames die aanstoot namen aan het feit dat zij er geconfronteerd werden met prostituees en kind-moeders. Hij verbood daarom de toegang tot zijn instelling voor 'publieke vrouwen' en stichtte tegelijkertijd aparte huizen waar ze welkom waren.

Deze laatste stichtingen ruïneerden hem compleet en in 1852 trok hij zich terug in een naburig huis waar hij op 07-01-1862 overleed, 89 jaar oud.

Gezondheids- en moederhuis, 36 rue de Mazelle, Metz © Gallica/BNF

Voor de opleiding tot vroedvrouw richtte hij de *École Pratique d'Accouchement de Metz* (Praktijkschool voor Bevallingen van Metz) op. Door de wet van 19 ventôse XI (10 maart 1803) werd immers het uitoefenen van de geneeskunde gereguleerd en moesten vroedvrouwen, om hun beroep te mogen uitoefenen, een opleiding volgen, een diploma behalen en het laten registreren bij de Rechtbank van Eerste Aanleg van het arrondissement waar ze woonden.

² Hij werd geboren te Metz^{FR} op 22-05-1772, kreeg een opleiding van chirurgijn bij het leger en werd op 23-jarige leeftijd verloskundige tijdens een veldtocht van het Franse leger in het Groothertogdom Luxemburg waar hij, zonder de minste ervaring, een moeilijke bevalling tot een goed einde bracht.

³ De Engelse arts Edward Jenner ontwikkelde op het einde van de 18de eeuw het pokkenvaccin op basis van koepokken en publiceerde in 1798 een boek over zijn onderzoek.

De school trok vooral beursleerlingen⁴ aan, waarvan de studies door het departement betaald werden. Elk jaar werden 8 leerlingen uit het departement Moselle aanvaard. De voorwaarden om aanvaard te worden waren :

- Leeftijd, minimum 19 jaar en maximum 30 jaar.
- Kunnen lezen en schrijven.
- Een certificaat van goed gedrag, afgeleverd door de gemeente, voorleggen.
- Een certificaat, afgeleverd door een geneesheer, voorleggen dat bevestigde dat de aspirant in goede gezondheid was en bekwaam was om het beroep van vroedvrouw uit te oefenen.
- Kunnen verantwoorden dat zij niet in staat was de opleiding zelf te betalen.

Het 1ste schooljaar begon op 1 november en de examens waren in de loop van oktober van het jaar nadien. De studieduur was 2 jaar.

De aspirant-vroedvrouwen werden als novicen ondergebracht bij de *Sœurs de la Charité Maternelle* (Zusters van de Moederliefde) die aanvankelijk bestuurd werden door de *Dames de la Charité Maternelle*, een lekenorganisatie die een Overste benoemde.

De lessen, zowel theoretisch als praktisch, waren talrijk en hadden betrekking op de :

- Anatomie en fysiologie van de vrouw.
- Hygiëne van zwangere vrouwen en pasgeborenen.
- Infecties die vrouwen tijdens de bevalling konden oplopen.
- Verschillende types van zwangerschap.
- Problemen die bij de bevalling konden voorkomen.

Elke dag werden er theorielessen gegeven in de lokalen van *Sœurs de la Charité Maternelle*. De praktijklessen werden gegeven in het gezondheids- en moederhuis van dokter Morlanne in de *rue Mazelle*. De leerlingen gingen ook mee met een meesteres-vroedvrouw voor bevallingen buiten het gezondheidshuis. Het 2de schooljaar eindigde in augustus en de leerlingen passeerden een examen in de school om een bekwaamheidscertificaat te bekomen. Vervolgens moesten zij zich voor een medische jury presenteren om het diploma van vroedvrouw te bekomen dat toeliet het beroep uit te oefenen. Étienne Pierre Morlanne kreeg een standbeeld dat zich op de binnenplaats van het hospitaal in de *rue Haut de Sainte-Croix* bevindt.

Étienne Pierre Morlanne (1772-1862)

⁴ Na hun beursaanvraag moesten de aspiranten een onderzoek passeren bij de onder-prefectuur van hun arrondissement om te verzekeren dat zij de vereiste competenties hadden om de studies van vroedvrouw te volgen, in het bijzonder: goed kunnen lezen & schrijven en bekwaam om het beroep aan te leren.

Met de verkiezing van *Mère Alexis* in 1869 benoemden de Zusters zelf hun Overste. Deze deed de gemeenschap gedijen, gaf haar een constitutie en liet de statuten aanpassen. De Zusters vervulden de taak van vroedvrouw, werden ziekenverzorgsters, zowel in het moederhuis als op het platteland bij de moeders thuis.

Nog onder het bestuur van Moederoverste Alexis werd in 1905 begonnen met de bouw van een nieuw hospitaal in de *rue Haut de Sainte-Croix*. Zij stichtte de bijhuizen in Armentières^{FR}, Brussel (1896), Lille^{FR} (1872) en Tournai (1889), alsook het tehuis in Queuleu^{FR}, bestemd om oude zusters te huisvesten.

Moederoverste Julienne volgde haar op in 1905 en bleef Overste tot 30-11-1923. Zij werkte in 1909 de bouw van het hoofdhuis af door er in de *rue de l'abbé Risse* een ziekenhuis aan toe te voegen. Zij stichtte ook de bijhuizen in Antwerpen en Hasselt.

Later trokken de zusters naar Afrika:

- Belgisch Congo, Kolomines en Mongbwalu in 1928.
- Algerije, Blida in 1941.

Mère Alexis, Overste van 1869 tot 1905

Moederhuis Sainte-Croix en School voor Vroedvrouwen Pierre Morlanne te Metz

Binnenplaats met de kerk Sainte-Croix

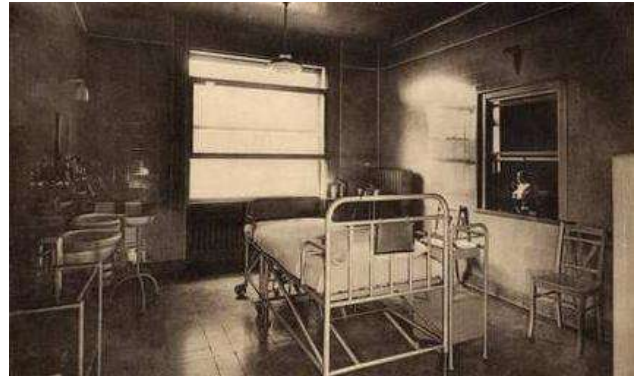
Leslokaal

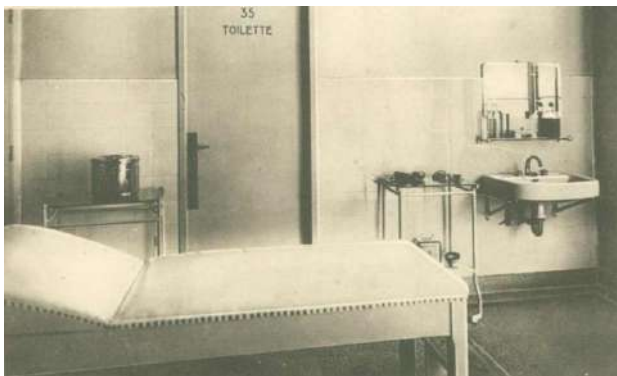
Eetzaal

Prenatale onderzoekskamer

Geboortekamer

Kraamkamer

Operatiekamer

Kamer 2de klas

Kamer 3de klas

In 2012 werd het hospitaal definitief gesloten. Het gebouw werd mooi gerestaureerd en is thans een sociaal verblijf voor senioren.

Privékapel © Jean-Pierre Leclerc

Kerk Sainte-Croix © Jean-Pierre Leclerc